СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 274. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 25-го ЛИСТОПАДА 1950. No. 274. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 25, 1950 VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

РАДОЩІ ЗІ СМУТКОМ В ДНІ ПОДЯКИ

77 ОСІБ ЗГИНУЛИ В ЗАЛІЗНИЧІЙ КАТАСТРОФІ

Зловіщі вісті в ділянці закордонної політики, війна в Кореї і залізнича катастрофа на Залізниці Лонґ Айленд Рейлроуд тслабили звичайний святочний настрій населення Америки в Дні Подяки, у четвер 23 листопада. Президент Труман, візвавши земляків до молитви, самий провів день серед праці над урядовими документами в Домі Блер, де він мешкає під пору, коли переводять ремонт Білого Дому. Віцепрезидент Албен В. Барклі, 77-річний старець, пішов до шпиталю на оглядини. Губернатор стейту Ню Йорк, Тома Е. Дюї і посадник міста Ню Йорк, Вінсент Р. Імпеллітері, перервали свої повиборчі вакації на Флориді, щоб видати розпорядки для прослідження катастрофи, яка скоїлася напередодні Дня Подяки, в середу 22 листопада, в год. 6.26 ввечері у місцевості Ричмонд Гилл, в повіті Квінс, на території Великого Ню Йорку, коли то поспішний потяг залізниці Лонґ Айленд наїхав на потяг, який їхав кілька мінут перед ним. Оба потяги були переповнені людьми, що їхали домів на свята і тому катастрофа позначилася великими жертвами. Досі нараховано 77 вбитих і 332 поранених та потовчених, з-посеред яких 15 находяться на критичкій лісті і тому кількість жертв може збільшитися. Причини зудару ще не вдалося ствердити. Її вияснить чотирократне слідство, яке наказали різні урядові чинники.

НОВІ АРЕШТИ И ПРИСУДИ

В Ню Йорку арештували агенти Федерального Слідчого Бюра двох провідників порторіканських націоналістів, запідозрених у підготові до замаху на життя президента Трумана з 1 листопада. Ними є Хуліо Пінто Гандія, теперішній предсідник і Хуан Бернардо Леброн, давніший предсідник партії націоналістів.

Федеральна судейська лава після чотирогодинних нарад признала Авраама Бротмана і панну Мірім Московіц винуватими в перешкаджанні слідчій судейській лаві у приловленні атомових шпигів, які діяли на користь Росії. Підсудні співпрацювали з Гері Голдом у Филаделфії, який признався до шпигунства в користь Совєтів і співпраці є совєтськими шпигами Голосом і Сеємйоновим, заки вони втікли зі ЗДА.

ПОНАД ЧОТИРИ БІЛЬЙОНИ РІЧНО НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ В АМЕРИЦІ

Ню Йорк. — Звіт Фундації Россел Сейдж доводить, що в двох минулих роках жертви й дари американців на добродійні цілі виносили понад чотири біліони річно. Для порівняння звіт згадує рік 1929, коли то такі жертви досягли були $1,200,000,000, одначе це не значить, щоб теперішня жертволюбивість багато зросла. Від 1929 р. до 1949 р. значно зросли приходи, як осіб так і корпорацій, а крім того прийшло подешевіння гроша, а це завважує на сумі жертв. Заде зросло число жертводавців. Люди з нижчими доходами 60 відсотків добродіїв. Управа фундації Россел Сейдж радить жертводавцям не домагатися відплати ні навіть признання за свою жертволюбивість. Теж радить давати дари на знані цілі, а не на незнані, хіба, що жердводавець провірить наперед, на що гроші призначені.

КНИЖКА ПРО ФЕДЕРАЛЬНЕ СЛІДЧЕ БЮРО

Ню Йорк. — Адвокат Макс Ловентал написав книжку п. з. „Федеральне Бюро Інвестигацій", в якій передає історію бюра, починаючи від початкових спроб його заложення в 1908 р., аж до найновіших часів. Ловентал був якийсь час зайнятий в Еф Бі Ай і знає справи, про які пише. Він наводить багато висловів теперішнього директора Едґара Дж. Гувера, з яких деякі суперечать іншим. З того заключають критики, що автор мав на меті підкопати значення Гувера і постелити дорогу до його усунення чи резиґнації.

ПЕРЕХІД З МИРНОГО НА ВОЄННИЙ СТАН ПРАВИЛЬНИЙ

Шікаґо. — В. Стюарт Саймінґтон, головний урядовець, відповідальний за перехід країни з мирного стану до стану воєнної мобілізації. запевнив зорганізоване робітництво, що ця переміна переходить правильно. Він теж заповів, що нема причини побоюватися безробіття. Це сказав Саймінґтон у промові на конвенції Конґресу Індустріяльних Організацій „Ми надіємося, що нам удасться так спокійно, як це тільки можливе, перемініти мирну продукцію на воєнну і без потрянення в рядах робітництва, зайнятого в промислі. А якщо б і прийшло до деяких невигод, то треба зрозуміти, що вони є більші тепер ніж при „загальній" мобілізації" — заявив предсідник Краєвої Ради Безпеченства Ресурсів. — Конвенція К. І. О. відкинула відклик комуністичних юній від виключення їх урядом К. І. О. з членства в організації.

ГЕН. ПРОКУРАТОР ЗА НЕГАЙНУ РЕЄСТРАЦІЮ КОМУНІСТІВ

Вашинґтон. — Комуністична Партія Злучених Держав стоїть під наказами і контролею Совєтської Росії і тому уряд партії мусить зареєструвати себе і видати імена усіх членів партії, як теж виявити свої фонди і спосіб їхнього орудування. Таке домагання вніс генеральний прокуратор Дж. Гаверд МекҐрет, згідно з законом про безпеку до Комісії Контролі Підривних Діянь. Копію документу доручено голові Комуністичної партії, Вилйемові З. Фостерові і секретареві Гус Голлові в американськім Політбюрі, при 35 Іст 11 вулиці в Ню Йорку. Домагання реєстрації оприлюднив ген. прокуратор, не зважаючи на апеляцію 11 засуджених провідних комуністів від звісного присуду в Ню Йорку до Верховного Суду. Поінформовані кажуть, що Комуністична партія вже перенеслася у підпілля, одначе Федеральне Слідче Бюро, як заповів свідок цеї установи на нюйорськім процесі, теж переносить свою слідчу діяльність у підпілля.

В АМЕРИЦІ

● **Коза сидить у школі** в місцевості Палмерстон, у провінції Онтеріо в Канаді. Учителька не могла позбутися її, коли учениця Аллан Патерсон, привела козу до школи, отже дозволила сидіти козі в другій лавці.

● **Луї Лінскі**, провідник американських сіоністів, зрезиґнував з предсідництва Американської Сіоністичної Ради, яка складається з сьоми груп. Як причину резиґнації подав замішання між групами, з якими він не може дати собі ради.

● **Засудили адвоката**, Артура Наш у Ню Йорку, на 5-10 років тюрми, за спроневірення грошей своїх клієнтів. Він програв коло 100,000 долярів людського мастку і пофальшував документи.

● **У Британ Колумбії**, в Канаді, розбився залізничий потяг, який віз вояків на вишкіл для Корейської війни. Згинуло 20 осіб, усіх ранених подорожних нараховують 40 осіб.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР НА КОРЕЙСЬКО-МАНДЖУРСЬКОМУ КОРДОНІ. Американські вояки 17-того полку 7-мої піхотної дивізії, що перший дійшов до корейсько-манджурського кордону в місцевості Гієсанджін, виставили „Олд Ґлорі" на самому кордоні, що переходить по середині тепер замерзлої ріки Ялу. Їх нескривана радість цілком оправдана.

Британія запевняє Китай про мирні цілі Об'єднаних Націй

Лондон, 24. листопада. — Уряд Великобританії з власної ініціятиви звернувся окремим посланням до комуно-китайського уряду в Пейпінґу, запевняючи його, що збройні сили Об'єднаних Націй в Кореї не мають жадних ворожих замірів щодо Китаю та його інтересів. Ноту доручено вчора заступникові комуно-китайського міністра закордонних справ в Пейпінґу. Злучені Держави та інші союзні країни були британським урядом про це своєчасно поінформовані. Акція британського уряду була черговим доказом, що Об'єднані Нації бажають докласти всіх старань для здержання Китаю від загрозливої гри, яку він почав своєю інтервенцією в Кореї та за намовою Москви. Британська нота, покликуючись на численні резолюції Об'єднаних Націй, ствердкує, що аліянтські війська в Кореї не мають жадних інших цілей, як ті, що визначені в резолюціях, іменно, привернути мир і єдність корейському народові та забезпечити його перед можливістю нової аґресії. Британія запевняє комуністичний Китай, що йому нічого боятися будь-якої акції аліянтів, як довго він сам не буде інструментом аґресії. Комуно-китайська делеґація, що є в дорозі до Об'єднаних Націй, прибула вчора літаком з Праги до Лондону і сьогодні рано її очікувано в Ню Йорку.

ТРИ ДЕРЖАВИ ВИЯВЛЯТЬ АТОМОВІ ТАЙНИ ДЛЯ МИРНИХ ЦІЛЕЙ

Вашинґтон, 24 листопада. — Злучені Держави, Великобританія й Канада рішили оприлюднити велику кількість досі незнаних дат і вісток про вислід атомових дослідів, щоб приспішити вишкіл інженерів і техніків для використання атомової енергії в мирних підприємствах. Дати, які мають бути оприлюднені, не поможуть ворогам чи конкурентам у виробі воєнних машин, запевняє Комісія Атомової Енергії. Нові відомости будуть придатними тільки для начерку плянів, побудови і ведення спеціяльно означених ядрових реакторів, які не можуть бути придатними при виробі атомової зброї. — Оприлюднення інформацій було поставлене на четвертій конференції „декляcифікації", яку відбули заступники трьох країн в британській атомовій установі в Гарвелл, в Англії, 9—12 лютого. Злучені Держави мають чотири установи, які працювали досі тайно над мирними винаходами. З них три приміщені в Шікаґо, а один в Лос Аламос, у Ню Мексику.

ВЕЛИКИЙ УСПІХ ПІЯНІСТА МАКСИМОВИЧА В ДІТРОЙТІ

Дітройт, Міш. — Новоприбулий з европейської скитальщини український піяніст Борис Максимович мав тут минулої неділі в Інституті Мистецтва свій інавґураційний виступ в Америці, що його критика прийняла з найбільшим ентузіязмом. Всі місцеві американські газети помістили довгі рецензії своїх музичних критиків, ставляючи Максимовича на найвищий рівень мистця, як щодо його інтерпретації творів так і технічної досконалости. „Дітройт Фрі Прес" твердить, що Максимович є „артистом безмежного талану". Один з приявних американських артистів заявив після концерту, що це „правдоподібно був найбільший вечір мого життя".

„ГОЛОС АМЕРИКИ" КУПИВ 20-ПОВЕРХОВИЙ БУДИНОК У НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Служба Федеральних Прилюдних Будинків покінчила переговори для закупна двадцять - поверхового будинку при 15—19 Іст 26 вулиці для вжитку департаменту стейту, щоб там примістити „Голос Америки". У цьому будинку буде приміщених 36 студій, а кількість працівників буде поширена до 2,500. Число годин для передачі радієвих вістей буде збільшене з 30 до 54 денно від червня наступного року. Під теперішню пору працює при „Голосі Америки" 600 осіб у трьох будинках при 57 вулиці. Новозакуплений будинок коштує $2,000,000. Перед виїздом на вакації теперішній Конґрес ухвалив додатково $7,000,000 на ведення радієвих програм „Голосу", хоч уже давніше признав $41,000,000. З цих фондів призначено $10,000,000 на Відділ Міжнародних Передач.

ПЕРЕД ВЕЛИКОЮ УКРАЇНСЬКОЮ МАНІФЕСТАЦІЄЮ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, 24. листоп. — За два дні, в неділю 26-го листопада, відбудеться тут в Манґеттен Сентер при 34-тій вулиці в год. 1-шій пополудні велика українська маніфестація для вшанування пам'яти головного команданта Української Повстанської Армії, ген. Тараса Чупринки-Шухевича, що поляг за волю України в боротьбі проти совєтсько-російського окупанта. Об'єднаний Комітет українських організацій Ню Йорку і метрополітальної округи, що підготовляє маніфестацію, відбув минулої середи свої останні перед-маніфестаційні наради, встановивши в подробицях програму і її переведення та розділивши відповідно ролі. Участь в маніфестації зголосили практично всі організації і угрупування метрополії. Численні організації візьмуть участь з прапорами, а деякі, головно Пласт, теж в одностроях. Намічено і затверджено цілий ряд промовців в українській і англійських мовах. Сцена буде удекорована великим погруддям ген. Чупринки, що його вже приготовив безінтересовно артист-різьбар проф. Сергій Литвиненко. Почесну сторожу біля погруддя справлятимуть вояки Армії УНР, УГА, УСС та УПА. Ці останні зложать теж перед погруддям квого б. команданта лавровий вінок. На початку і на закінчення маніфестації, якою проводитиме голова маніфестаційного Об'єднаного Комітету Д. Ґаличин, виступить репрезентативний чоловічий хор „Думка". Приготовано проєкт відповідних резолюцій. Комітет востаннє закликає ввесь український загал та всі українські організації і товариства Ню Йорку, Бруклина, Асторії, Йонкерс, Джерзі Сити, Нюарку, Елизабет та цілої метрополітальної округи взяти масову участь в цій маніфестації, що має стати символом української єдности в змаганні за волю України та справедливість і мир в світі. Манґеттен Сентер, де відбудеться маніфестація, є при 311 Вест 34-та стріта, недалеко Пен Стейшен.

НОВИЙ ГЕНЕРАЛЬНИЙ НАСТУП АЛІЯНТІВ В КОРЕЇ

СІМ АЛІЯНТСЬКИХ ДИВІЗІЙ В ЗАХІДНІЙ КОРЕЇ ПОЧАЛИ АКЦІЮ НА 60 МИЛЕВОМУ ФРОНТІ. — ЦІЛЛЮ НАСТУПУ Є ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ. — ГЕН. МЕК АРТУР НА ФРОНТІ.

Токіо, 24. листопада. — Ген. Доґлес Мек Артур, що сьогодні вранці сам прибув на фронт зі своєї головної квартири в Токіо, повідомив, що аліянтські війська на західному секторі корейського фронту почали новий генеральний наступ з виразною метою зліквідувати ворога на південь від манджурського кордону на ріці Ялу. „Якщо наступ буде успішний, він повинен практично закінчити війну, привернути Кореї мир і єдність, вможливити швидке відкликання збройних сил Об'єднаних Націй та дозволити корейському народові здобути повну суверенність і міжнародну рівність" — сказано в комунікаті ген. Мек Артура. Це мало б бути кінцевою фазою спровокованої комуністами війни. Наступ почався після трьох тижнів дбайливої підготовки та після того, як почалася комуно-китайська інтервенція, що на цьому секторі фронту була заставила аліянтів відступити на около 50 миль. Впродовж того часу американська авіяція не тільки знищила практично всі комунікаційні получення між Манджурією і Кореєю, майже унеможливлюючи дальше постачання зброї і військ до Кореї, але й „вирадирувала" кілька місцевостей, що могли правити за уфортифіковані бази для ворога. В міжчасі американські війська, що дійшли до манджурського кордону в Гієсанджін, перетяли комуністичні армії на дві частини. Аліянтський наступ почався на фронті довжини около 60 миль і в ньому бере участь сім американських і південно-корейських дивізій. — Силу ворога на цьому секторі оцінюється на 100,000 вояків, так, що сили є майже рівні, хоча американці мають ще дві дивізії в резерві та абсолютну перевагу в зброї, зокрема в повітрю. Комуністи відступають. Аліянтський, зокрема південно-корейський наступ продовжується теж на східному секторі фронту. Тут південно-корейські війська віддалені ще тільки около вісім миль від важливого і сильно збомбардованого промислового центру Санджін, останньої більшої оселі перед корейсько-совєтським кордоном. Не зважаючи на несприятливі атмосферичні умовини, авіяція успішно повною силою інтервеніює в боях на фронті, продовжуючи стратегічне бомбардування ворожого запілля.

ПРОПАГАНДИВНЕ ЗВІЛЬНЕННЯ 27 АМЕРИКАНЦІВ З КИТАЙСЬКОГО ПОЛОНУ

На фронті в Кореї, 24. листопада. — Комуно-китайські інтервенти в Кореї звільнили вчора несподівано з полону 27 американських вояків, між ними деяких ранених, давши їм на відхідне лекцію на тему „американського імперіялізму". Вони підвели їх до фронтової лінії та дозволили їм спокійно, в світлі місяця, вернутися до своїх частин. Звільнені полонені твердять, що китайці добре з ними поводилися, давали їм їсти та говорили, що вони не бажають собі війни, до якої заставив їх „американський імперіялізм" в Кореї. Президента Трумана, ген. Мек Артура і секретара стейту Діна Ачесона китайці називали „недобрими капіталістами". „Під цим оглядом я мусів погодитися з ними, бо я був полонений і хотів вернутися до своїх" — заявляє один зі звільнених вояків. Подію оцінюється як один з пропаґандивних трюків.

МОСКВА ПРО ПІДГОТОВКУ „АМЕРИКАНСЬКОГО НАПАДУ" НА КИТАЙ

Москва, 24. листопада. — Московська преса надрукувала повідомлення, в яких обвинувачується Злучені Держави, що вони приготовляють напад на Китай на найближчу весну. В повідомленнях говориться, мовляв, американці вишколюють тепер 500,000 японських військ, як теж приготовляють до висадки на китайському континенті національно-китайські війська, що тепер на Формозі. Ці вістки подані в закордонно-політичному органі „Новое Время", рівночасно з твердженням, що американці „почали" війну в Кореї з метою здобути собі базу до нападу на Китай.

ПЕЙПІНҐ ОБВИНУВАЧУЄ ФРАНЦІЮ ЗА „ІНВАЗІЮ НА КИТАЙ"

Гонґ Конґ, 24. листопада. — Комуно-китайський уряд в Пейпінґу виступив вчора офіціяльно з обвинуваченням, що французькі сухопутні і повітряні збройні сили в Індо-Китаю виконали численні — „провокативні напади" на китайську територію південних провінцій Юннан, Кванґсі і Квантунґ. Рівночасно остерігається Францію, що вона буде відповідальна за „ганебну, варварську поведінку" її військ. — Згідно з повідомленням офіціяльної комуно - китайської пресової аґенції, уряд в Пейпінґу мав звернутися в цій справі з відповідним протестом до уряду Франції. В протесті сказано, що комуно-китайські війська одержали наказ — „рішучо охороняти кордон та завдати удари провокаторам". У зв'язку з цим „протестом", в міжнародних колах заповідається можливість нового грізного розвитку на цьому бурхливому континенті.

НАЦІОНАЛЬНИЙ КИТАЙ ОБВИНУВАЧУЄ БРИТАНІЮ І ФРАНЦІЮ ЗА УГОДОВСТВО

Лейк Соксес, 24 листопада. — Представник національного Китаю в Об'єднаних Націях виступив вчора з обвинуваченням проти Британії і Франції за їх угодовство з комуно-китайським режимом, не зважаючи на його аґресивність та повне підпорядкування імперіялістичним цілям Москви. Він висловив ці думки, як Політичний Комітет Генеральної Асамблеї, в наслідок британського і французького становища, більшістю 35 голосів проти 17 і при сімох здержаних, рішив передати справу національно-китайського обвинувачення проти Москви за загрозу миру на Далекому Сході не під наради Генеральної Асамблеї, тільки її Тимчасовому Комітетові, відомому під назвою Малої Асамблеї, згідно з пропозицією Сирії.

В СВІТІ

● **Корейський президент Рі видав** з Нагоди Дня Подяки окреме послання до американського народу, дякуючи йому за визволення „з жахливих лабет комунізму".

● **Зорганізоване югославське робітництво** рішило виступити з опанованої комуністами Світової Трейдюнійної Федерації.

● **„Зрадником" і „ступайком підпалювачів війни"** називає совєтська преса колишнього „проґресивного" лідера, Генрі Волеса.

● **Закон про заборону видачі** Совєтам будь-якого німця і незалежно від характеру обвинувачення видали німецькі власті Західного Берліна.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$6.50	Six months	$6.50
На три місяці	$3.50	Three months	$3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩЕ ОДИН „КОНҐРЕС МИРУ"

„Другий Світовий Конґрес Миру" почався в Англії, а закінчився у Варшаві, отже вже в такому місті, де були всі гарантії, що все піде гладко й згідно з плянами Комінформу, себто по приказам московського Політбюра. Це видно було, як тільки почав промовляти на тему міжнародного роззброєння передовий совєтський письменник, Александер А. Фадєєв. Він повторив старі брехні совєтської пропаґанди про американських „воєнних підпалячів", називаючи Злучені Держави найбільшою загрозою миру. Згадуючи про „американську аґресію" в Кореї, він закинув Злученим Державам, що це вони допускаються в цій країні „фашистських злочинів, цілком подібних до тих, які спричинили судову розправу в Нюрнберґу".

Як звідомляють американські кореспонденти цю промову Фадєєва делеґати повитали грімкими оплесками. Вже з цього можна собі уявити, як низько впали всі ті письменники та вчені, коли плескали особливо гаряче тоді, як цей речник червоних катів у Москві закидав американським воякам гітлерівські звірства та ще лякав Нюрнберзьким судом.

На щастя, між делеґатами знайшовся такий американець ліберальних поглядів, який не міг стерпіти аж таких обид і забравши слово таки сказав—не зважаючи на протести, свист і гук—деяке слово правди про Москву та її діла й заміри. Був ним Джан Роґґе, відомий американський адвокат, який відповідав на закиди—як пишуть—з повним спокоєм, річево й фактами, в противенстві до запального тону промови Фадєєва. Кілька тисяч делеґатів та обсерваторів мали таким чином нагоду почути дещо таке, що їм не доводилось чути чи читати в країнах совєтської сфери впливів.

Роґґе спершу ствердив факт, що Злучені Держави воюють в Кореї як виконавці волі Об'єднаних Націй та що вони не мали та не мають ніяких аґресивних й імперіялістичних замірів як щодо Кореї, так і червоного Китаю. Казав, що це фанатичні та догматичні комуністи зо своїм Комінформом вживають насильних засобів, щоб перетягнути цілий світ на свій бік, та що це вони спричинили аґресії в Кореї й Тибеті, а якби їм так повелось, то спробують ще те саме робити в Німеччині. Роґґе заявив, що не підпише „мирової декларації", яка хоче поставити атомову бомбу поза законом, бо в першу чергу треба б поставити поза законом-аґресію. Він ще підкреслив, що не може погодитись зо становищем Комінформу, що совєтська політика—це прогрес, а був і є за те, що як можна свобідно критикувати політику Злучених Держав, то те саме повинно бути і з критикою щодо Совєтів. Вкінці Роґґе закинув цілій тій „мировій орґанізації", що вона не є незалежна, а є тільки трубою Комінформу, дораджуючи їй станути на такий шлях, на який зважилась Юґославія.

Навіть ті, що заявляли, що не погоджуються з Роґґе, подивляли його відвагу, що міг висказати на цьому зібранні такі „сміливі" думки до людей, які звикли тільки слухати і потакувати. Зате московське радіо назвало цю промову „провокаційною", яка походить від людини, яка „гонить за грішми" і має „роздвоєну душу".

Хоч усі знаємо, чим є ті червоні „мирові конґреси", проте таки добре, що знайшовся на конґресі в Варшаві хоч один справжній поступовець, який сказав деяку правду від імени „прогресивних Америки". Це певно матиме на декого з делеґатів добрий вплив.

Наше головне недомагання

Спостерігаючи загальний розвиток в світі і українсько - еміґрантську дійсність, мається враження, що тачкою намагаємось здоганяти найшвидший експрес. Це в багатьох ділянках, і насамперед в політичній. Тільки для порівнання: в світі відбувається гігантський змаг між потугами, що не мають собі рівних в історії, а над усім висить страшною зморою атомова і воднева зброя, що може знищити світ в буквальному значенні того слова. Це одне. А друге: в Україні, за залізною заслоною, діються речі і переміни, про які ми можемо мати тільки слабе уявлення. Страшна тоталітарно - державна машина перемелює там, здавалося б, не тільки людей, але й територію, змінюючи етнічний характер її населення. При цьому ведеться найбільш жорстока боротьба проти автохтонів, що героїчно і найбільш жертвенно обороняє свої найбільш елементарні права на існування як люди і нарід.

Яке значення і яку вартість має під цим кутом вся ця внутрішньо - українська політика на еміґрації? Що залишиться з усіх високопарних фраз і заяв, якщо їх сконфронтувати з ділами і дійсністю? Як виглядає скрита за тими фразами дрібничковість, особисті амбіції і антагонізми, виключність у відношенні до своїх партійних противників і т. п. Після недавньої перемоги у виборах, губернатор ню-йорського стейту вважав своїм першим обов'язком признати своему переможеному демократичному противникові „чесне змагання", а переможений демократичний кандидат був першим, що висловив ґратуляцію переможцеві, заявляючи, що його найбільшою потіхою в програній є свідомість, що він мав гідного противника. Коли ми, українці, доростемо до такої поведінки, коли ми своєю тачкою партійної загорілости і виключности зможемо наздігнати експрес такої демократичної виробленности і зрілости?

Це, звичайно, далеко не єдине, що характеризує українське політичне назадництво. А одним з найбільших лих під цим оглядом є без сумніву відсутність толерантности у відношенні людини до людини та її думок і переконань. Це та сама нетерпимість, що характеризує найбільше назадницькі періоди історії, до спалювання противників на кострах включно. В редакції це видно на численних прикладах відгуків на поодинокі статті чи голоси. Член чи визнавець одної групи або партії протестує, як появиться стаття чи голос його партійного противника, або взагалі думка, з якою він не погоджується. І завжди те саме: навіщо редакція це пропустила? Часом трапляється, що того самого дня прийде до редакції кілька листів з цілком протилежними запитами. В одному соціяліст обурюється, що „Свобода" стала „цілком націоналістичною", націоналіст запитує від коли „Свобода" почала пропаґувати соціялізм, католик добачує в тій самій газеті „православні впливи" а православний римські і кожний хотів би, щоб був тільки він і ніхто інший. Що більше, подібну нетерпимість можна спостерегти навіть серед тих кол, що не тільки називаються демократами, але й ними з кости й крови є. Бо одна нетерпимість і виключність викликає другу й все це є найпростішим розвитком до тих скрайностей, проти яких сьогодні мобілізується ввесь світ, як проти найбільшої загрози нашої цивілізації.

Принципом цього часопису було й залишилось якнайбільш толерантне відношення до всіх українських груп і партій, при рівночасній безкомпромісовости у відношенні до ворогів українського народу. Вміти розрізняти національних ворогів від партійних противників є одною з головних передумов демократії. Якраз цього найбільше бракує українському загалові і їх партійним провідникам. В цьому теж криється одна з головних причин недомагань внутрішньо-української політики.

Поезія на службі комуністичної політики

Російський цареславний поет часів цариці Катерини II., Гаврило Державін, писав у віршах, присвячених цій культурній деспотці Російської імперії так:

„Поезія тебє любєзна
пріятна, сладостна, полєзна,
как лєтом сладкій лімонад..."

Отже для поезії поставив Державін завдання утилітарне: вона мала бути приємна і корисна. Ті поети і письменники, що відхилялися від цього і писали про речі неприємні, про неволю, кріпацтво, хабарництво та про всякі інші неподобства самодержавного режиму, мусіли знати, що доля їх творців і їх самих не буде „приятна": таких опозиційних письменників „освічена" цариця Катерина веліла засилати на Сибір. Так, помандрував на Сибір з волі цариці письменник Радішев, за свою книжку проти царського режиму, та сама доля була й другого ліберального письменника Новікова. Ті письменники, що вміли писати „приятну" поезію, втішалися приязню цариці, жили в багатстві і славі. Це та порода письменників, яких Тарас Шевченко назвав „тупорилими віршомазами".

Царського режиму в Росії давно нема, замість деспотизму царів прийшла тиранія комуністичних комісарів. Чи легше стало літературі під большевицьким режимом? Ні, не легше, навпаки, в тисячу разів гірше!

Уявімо собі таку можливість: засланому на Аральське море Шевченкові цар не заборонив би писати віршів і малювати, а наказав би йому писати поезії і малювати картини для прославлювання самодержавного режиму. Чи не був би Шевченко в мільйон разів більш нещасним, ніж тоді, коли йому взагалі заборонялося писати і малювати?

Фактично вся література під комуністичною диктатурою перебуває в цьому стані — примусової „творчости": кожний мусить писати за директивами центрального комітету комуністичної партії, без „ухилів". Хто собі дозволить писати так, як думає, мусить знати, що його писання не побачать світу, та й його самого комуністична тайна поліція зжене зі світу.

Шевченко, бувши в засланні, одержав вірші одного письменника, в яких виявлений був самодержавний патріотизм їх автора. Тоді поет зазначив, що йому противне „підле підлещування до російської зброї"... Тепер, під комуністичним режимом, всі поети в різних мовах, мусять виконувати накази уряду, і прославляти „совєтську зброю".

10 листопада київське радіо висилало в етер поезії українських підсовєтських письменників. Це були вірші, написані спеціяльно для „конґресу миру". Москва скликає такі „конґреси миру" в різних державах і на таких конґресах комуністичні або прихильні до комуністів делеґати ухвалюють резолюції про мир та засуджують „імперіялістів", які, мовляв, збираються напасти на Совєтський Союз і його сателітів.

Отже „в обороні миру" прилучили свої поезії також поети: Павло Тичина, Максим Рильський, Микола Бажан, і інші. Хто з українців знає високі таланти цих поетів, мусить червоніти від сорому і обурення, що їх примусила комуністична диктатура писати такі бездарні вірші.

Наприклад: Тичина, автор „Соняшних Клярнетів", пише — про „лордів" і „буржуїв", що підняли „свист" на те, щоб змобілізувати світ проти правди і свободи в совєтських країнах... Ще краще „поетизує" Рильський у своїх віршах „За мир": він називає всіх противників большевицької політики — „кодлом підлим і неситим лиходіїв". Про учасників сесії Об'єднаних Націй Рильський пише:

„вас вогненним бичем
слова Вишинського разять..."

А вже кінцем цієї „поезії" Рильський перевершує все, що перед тим написав проти незгідних з большевизмом:

— „Тому й сичиш ти, люта зґрає, чекаєш бо свого кінця!"

Бажан подає віршований „портрет" Чорчила:

„Цигара в устах", „голова як сир", тре „округлі долоні рук мягких", а на обличчі — „зловіщі плями, кров і бруд", в очах — „підступні змови, торги тайні"...

М. Руденко пише вірші до свого „китайського друга", що з ним у школі вчився, а тепер десь у Китаї оре землю трактором, згадуючи добродійства Сталіна і Мао - Це - Гунґа.

Ще один віршомаз Підсуха кінчив свою оду при мир словами:

„Славлю ґенераліссімуса миру і життя!"

Про кого це написано, не тяжко догадатися. Питання: чи впливають такі пропаґандивні вірші на читачів і слухачів в совєтській Україні? Можуть впливати, якщо проти цього не буде іншої, протилежної пропаґанди. На жаль, ця пропаґанда в українській мові ще дуже мало поширена. Україну світ віддає під натиск комуністичної пропаґанди, бо до малої Угорщини чи Альбанії говорить їх мовами, а про Україну „забуває".

С. В.

В. Петрівський.

СОВЄТСЬКИЙ БЮДЖЕТ

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВИХ НАГРОМАДЖЕНЬ СОВЄТСЬКОЇ РОСІЇ.

За часів громадянської війни стан державних фінансів Совєтської Росії характеризувався постійним блискавичним падінням совєтських паперових грошей — п'ятаківок, як їх звало населення. Пам'ятаю, оповідав мені один селянин про випадок, коли він продав пару коней з бричкою, а наступного дня за ці гроші ледве спромігся купити дочці мідяну обручку-перстень із шкельцем.

Звичайно такий стан з валютою внутрішнього обігу не давав змоги совєтському урядові ввести будьяку пляновість в господарство. Одним з перших міроприємств нової влади було пограбування церков. Скориставшись голодом 1922 року совєтська влада оголосила декрети про конфіскацію церковних цінностей. Мовляв, для того, щоб рятувати голодуючих. Загальна кількість конфіскованих дорогоцінностей (золота й срібла) була така величезна, що, згідно офіційного повідомлення уряду, навантажена до залізних вагонів мала скласти потяг завдовжки 9 кілометрів. Проте невідомо жадного випадку допомоги голодуючим; населення продовжувало вимирати з голоду, а пограбовані дорогоцінности частково пішли до державного скарбу, але в великій частині попливли за кордон для фінансування підривної діяльности п'ятих колон.

Поруч з цим міроприємством „Владою трудящих" було переведено конфіскацію всіх домоволодінь.

З введенням твердої валюти (т. зв. „червінців") було оголошено, що власники невеликих будівель, т. зв. „Трудових" мають право відкупити свої хати зворотньо.

Довелося дрібним власникам-робітникам і службовцям продавати останні лахи, аби спромогтися вдруге купити свої хатинки.

Важко уявити скільки ця, делікатно кажучи „операція" дала прибутку владі „країни працюючих"...

Поминаючи ще кілька подібних „операцій" зупинемося на кооперативній махінації.

Кооперативи існували вже і за царського уряду, існують вони і зараз в кожній країні. Але зрозуміло, що кооперування є справою особистою й добровільною.

В Совєтах було не так. Викинувши гасло: „кооперація — школа комунізму", совєтчики стали заганяти до цієї „школи", драчками. В містах робітників примушували сплачувати пайові внески не продаючи їм без паю нічого крім хліба; селянам просто доводили до кожного господаря завдання сплачувати паї, обов'язковість сплати паю дорівнювалась обов'язку сплати податків. Розмір паїв з року на рік збільшувався, сягаючи вже в 34 році 500 карбованців на особу.

В системі ж житлової кооперації висота паю сягала 5,000 і більше карбованців.

Нагромадивши в кооперативах астрономічні суми, держава вирішила накласти на них лапу. Зроблено це було дуже швидко і просто: в 1935 році з'явився черговий декрет згідно якого споживча і житлобудівельна кооперативні системи ліквідувалися, а все майно і гроші переходили у власність держави. „Ніякого фокусу — лише спритність рук".

Про хлібну монополію запроваджену в совєтах писалося достатньо.

Тому її заторкнемо лише в кількох рядках. Загально відомим є факт, що зобов'язуючи селянина здавати державним заготівельним організаціям хліб за надзвичайно низьку ціну (пшениця 1 карб. 30 коп. пуд — 40 фунтів), „робітничо - селянська держава" продавала цей самий хліб робітникам (і селянам) по 1 карбованець 10 коп.,— 4 карб. 20 коп. за кіло. 2 фунти). Розмір прибутків від хлібної монополії навіть приблизно встановити неможливо.

Щодо податків, які мали і мають в бюджеті совєтської держави чималу питому вагу, то як за своїм розміром так і чисельністю різних видів податків ця благословенна держава конкурентів не має. Податки на землю, худобу, будівлі бджоли, кози, собаки, городи, прибуткові з платні робітника й службовця, з крамообігу надзвичайним тягаром лягали на населення.

Для характеристики наведемо, що перед війною селянин з жалюгідних решток господарства, що йому лишили в користування, платив одного прибуткового податку від 500 до 4,000 карб. на рік. Так селянин Ш-ко з Півдня України (загинув в боротьбі з німецькими окупантами) в 1941 році жалівся мені, що його обклали податком в 3,000 карб. Цей селянин був колгоспник, а у власному господарстві мав: корову, свиню, 5 вуликів бджіл і трохи городу й садку. Крім прибуткового, цей колгоспник сплачував ще т. зв. „Трудгуттповинність", страховку, на м'ясозаготівлю, на культосвітні потреби, на облігації, ще й мусів жертвувати на різні „добровільні" збірки.

(Докінчення на ст. 4-ій)

М. Сіверський.

Трагедія української літератури під совєтами

2)

Його, разом з українським молодим літературознавцем А. Лебедем, було відправлено на Соловки, де він, виглядаючи змученим, розбитим і розгубленим, працював разом з іншими „мучениками" на важкій фізичній праці. Є чутки, що він помер у 1937 році.

Були репресовані і вивезені на далеку північ у табори поет Микола Філянський, що видав кілька своїх збірок ліричних поезій, критик Яків Савченко, поет з Закарпаття Дмитро Загул, що мешкав на Україні ще з часів Визвольних змагань, видатний і талановитий прозаік А. Антоненко-Давидович, зрештою критик, перекладач з чужих мов та поет професор Микола Зеров. Він був ідеологом київської групи письменників - неокласиків, групи, яка дала українській літературі твори непромінальної вартости. Як поет, М. Зеров дав неперевершені зразки сонету. Ще 1924 року видав він збірку своїх поезій „Камена". Тематика поезій Зерова далеко не тільки класична. Поет уміє відгукуватись і на актуальні поезії, широко використовуючи засоби порівнань і народних виразів. В одному з своїх віршів „Молода Україна", він так накреслює шлях України:

Колиж то Господи, мине нас
ця чаша,
ця старосвітчина і новітовий
смак —
ці мрійники без крил, якими
так
поезія уславилася наша.

. . . .

Прекрасна плястика і контур строгий,
добірний стиль, залізна колія —
оце твоя, Україно, дорога.

в іншому місці він пише:

О ні! В пустелі цій не випадає манна,
сидить лише гризот неублаганний смок
і душить тугою мій виснажений крок...
смутна, о земле, ти! Скупа, обітована!

. . . .

М. Зеров був також висланий спочатку на Соловки, а потім перевезений на материк і слід по ньому, як і по багатьох інших українських письменників, загубився десь у безмежних рівнинах тундри або в далекому засніженому Сибірі.

На Соловки потрапив у 1935 році і син поета Миколи Вороного, сам також поет Марко Вороний. Заарештований десь у травні місяці 1935 року, він довгий час сидів у в'язниці київського НКВД, аж поки не був засуджений на висилку до далеких таборів і не потрапив на Соловки. Народився він у м. Чернігові 1904 року. Перша книжка його віршів вийшла з друку у 1931 році. Основний лейтмотив його віршів, це:

Багато лих зазнала Україна
Та не скорилася і не скоритися їй.

Найбільш досконалий і знаний його вірш „Молитва". Ось уривок з нього:

Сніг і вітри над моєю
отчизною...
Боже, цю чашу розбою
бездумного,
Дай мені взяти рукою
залізною
И пити з одчаю
каменоломного...
Вірю, мій отче, в спокою
державному
Мудро ти судиш і мудро
розміряєш:
У життьовому потоці
безправному
Кожного нагло питаєш:
„Чи віруєш?"
Вірую, Господи, Вірую!
Вірую!
Тілом усім перейнятим
уявою!
Кожен увійде, хто ляже
офірою
В царство пресвітлеє,
золотоглавеє.
Господи, Господи...

18 грудня 1934 року, як помста за смерть забитого колишнім партійцем - комуністом Ніколаєвим ленінградського сталінського сатрапа Кірова, по всіх газетах Радянського Союзу було опубліковано

„З 13 по 15 грудня цього року Виїздна Сесія Військової Колегії Найвищого Суду СРСР під головуванням тов. Ульріха, членів Ричкова та Горячева, розглянула справу: Крушельницького Івана, Крушельницького Тараса, Сказинського Романа, Лебединця Михайла, Шевченка Романа, Карабута Анатолія, Сидорова Петра, Скрипи-Козловського Григорія, Фальківського Дмитра, Косинки-Стрільця Григорія, Оксамита Михайла, Щербини Олександра, Терещенка Івана, Буревія Константина, Влизька Олексія, Дмитрієва Євгена, Богдановича Адама, Бутузова Порфірія, Бутузова Івана, П'ятниці Володимира, Блаченка Якова, Полєвого Доминика, Хоптяра Івана, Борецькоо Петра, Лук'янова-Світозарова Лерні, Півненка Константина, Матяша Сергія, Ляшенка Олександра, по обвинуваченні в організації підготовки терористичних актів проти працівників радянської влади. Суд встановив, що більшість обвинувачених прибула в СРСР через Польщу, а частина через Румунію, маючи завдання по вчиненню на території УСРР ряду терористичних актів. Керуючись постановою ЦВК СРСР..... Виїзна Сесія Військової Колегії Найвищого Суду СРСР всіх вище зазначених осіб присудила: розстріляти, майно всіх конфіскувати. Вироки виконати" (Тарс).

Яка ж безсоромна брехня світиться через рядки цієї жахливої постанови Суду СРСР. Лише 8 осіб, зі всіх 28, приїхало за дозволом Радянського Уряду з Галичини, що тоді належала до складу Польщі, а решта 20 осіб — це підсовєтські українці, члени партії комсомольці чи то люди, що ніколи не могли примиритися з думкою, що Україна не мусить бути незалежною державою.

Серед цих розстріляних був поет Дмитро Фальківський, що народився 1898 року у бідній селянській родині на Поліссі. До 1923 року був у червоній армії. І тут він побачив на власні очі, що ніс окупант для України, для її сіл і міст. Він побачив змосковлені міста

В далекім, забрьоханім місті
Чужий я, чужий серед мурів.

Він протиставляє чужому для нього місту, українське село, він ідеалізує минуле України:

Я ж любив так степи і
кудлаті тополі,
Я село так забите любив
Ой, минуле, минуле,
вернись,
Зашуми ж, моя пісне,
над шумами гаю,
Як шуміла давно... як
колись.

У друому місці він дише любов'ю лише до своєї України, до своєї рідної землі:

Я люблю свою хату поліську,
Я люблю свій зажурений ліс...
Я оддав би за неї одразу
І Тібет, і Урал, і Кавказ.

Він ненавидить своє недавне минуле (часи перебування у червоній армії), а сучасне називає „розтерзаними днями". І не дивлячись на вимогу радянської критики — перебудуватися і оспівувати пролетарську державу та її вождів, він не пішов на цю вимогу і лишився „на тому березі епохи", впавши жертвою своїх колишніх, але давно проклятих ним же друзів-катів.

Між розстріляними ми бачимо постать видатного професіонала-революціонера, видатного українського критика і драматурга, це — Кості Буревія. Майже все своє життя за царату провівши у засланнях та тюрмах, Кость Буревій уже за радянської влади засновує у Москві Український Клуб, засновує театральну студію, організує мистецькі виставки і пише десятки статтів про українську культуру, літературу і мистецтво.

Його трагедія „Павло Полуботок" побачила світ далеко пізніше, після його розстрілу, уже на еміґрації у Німеччині десь у 1948 році.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА.

УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ І МЕТРОПОЛІЇ! ГЕН. ЧУПРИНКА-ШУХЕВИЧ І ТИСЯЧІ ВОЯКІВ КОМАНДУВАНОЇ НИМ ГЕРОЇЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ ВІДДАЛИ СВОЄ ЖИТТЯ В БОРОТЬБІ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ВОРОГА ЛЮДСТВА. ДЛЯ ВШАНУВАННЯ ЇХ ПАМ'ЯТИ І ЗАСВІДЧЕННЯ НАШОЇ СОЛІДАРНОСТИ З ОСВЯЧЕНИМИ ЇХНЬОЮ КРОВ'Ю ІДЕАЛАМИ ВОЛІ ПРИХОДЬТЕ ВСІ НА ВСЕНАРОДНУ МАНІФЕСТАЦІЮ В МАНГЕТТЕН СЕНТЕР, В НЕДІЛЮ 26. ЛИСТОПАДА В ГОД. 1-5 ПОПОЛУДНІ!

П. Заярський.

ГРИГОРІЙ ЧУПРИНКА

(До роковин з дня народження).

4)

Поет висловлює віру в перемогу правди, він вірить, що до „святої брами" національної і соціяльної волі „прийдуть чисті вільні люди", що хоробро „підставляли сміло груди за народ". Перемога чорної реакції тимчасова. Смерть і знищення не означають кінця. Після знищення і руїни наступить відродження. Таку ідею висловлює поет в символічній формі в поезії „Криваві квіти":

Знищені квіти на полі крови
Знову пишно розцвітуть,
На відроджені билинки
Роси радісно впадуть.

Виявляючи з усією безпосередністю і щирістю почуття любови до рідного краю, поет бачить постійний зріст сил свого народу і висловлює з приводу цього свою радість, свою передсмертну „останню розвагу":

Тільки ж маю,
Рідний Краю,
Я розвагу ту в собі,
Що в нещасті і в нарузі,
Що в розпуці, в горі, в тузі
Ти журливо не ридаєш,
А міцнієш і складаєш
Гімни чистій боротьбі!

В передреволюційні роки 1915-1916 Чупринка, відчуваючи прихід нових величних подій, передбачуючи недалекий час національного відродження українського народу, закликає земляків готуватися до цих прийдешніх великих днів:

Душу, розум, світлу віру,
Буйну силу, вдачу щиру
На великий шлях неси.

Під час війни поезія перебуває завжди в занепаді, і про це існує давня латинська приповідка — „Inter arma silent musae" („Під час війни мовчать музи")

Але війна для поневоленої України несе нові надії на визволення. Воєнні події першої світової війни і в Чупринки викликали надії і віру в наближення визвольної революції. Отже коли оживають надії, „музи" тоді не мовчать, а голосно співають, віщують краще майбутнє:

Ми живем — живуть надії.
Наші співи перемоги
В млі кривавої дороги
Вік не змовкнуть inter arma.

В 1916 році Чупринка, передбачаючи і пророкуючи скоре відродження свого наду, закликає земляків до праці над відбудовою української держави:

Яу чуєш ти пісню про славні
руїни,
То знай — ти повинен іти
будувать...

... Там знов розгориться огонь
променистий,
І з давніх скрижалів обмиється
пил.

В 1917 році пророкування Чупринки здійснилися. Велика українська національна революція розбудила народ з довгого вікового сну. Україна воскресла! І Чупринка з надзвичайним захватом оспівує нові „вільні хвилі" українського національного відродження і новий вільний шлях українського національно-державного будівництва:

Ми знов ідем! А пере нами
Прослався довгий вільний шлях.

Звільнену Україну поет змальовує в образі „великого храму". Радісні гімни відродженій Україні співає поет:

Слава Вкраїні,
Любій Отчині,
Слава довіку одинні.

Єдність і згода,
Право й свобода —
Доля найкраща народа!

Гніту владики
Край наш великий
Знати не буде вовіки.

Люд роботящий,
Всюда трудящий
Знатиме роки найкращі!

Працю і зброю
Ми за собою
Маєм, щоб стати до бою!

Єдність і згода,
Право й свобода —
Доля найкраща народа!

Цей вірш був покладений на ноти і його, як улюблену пісню, всюди співали по селах і містах України в роки Визвольної Революції. Відродженій Україні Чупринка посилає щирі привіти. Велика радість і щастя опанували душею поета. Всі скорботи, жалі і смутки відійшли в минуле. Для поета тепер всі люди, як рідні брати:

А люди скрізь... Які там люди?
То просто сестри та брати!
І всіх нас Мати кличе, будить,
Щоб ми пішли, як вільні люди
Гуртом до світлої мети.

Поет звертається з гарячим закликом до всіх українців, щоб згуртувалися, об'єдналися для оборони своєї волі. Боротьба з зовнішнім ворогом, що намагається силою задушити волю українського народу і зруйнувати молоду українську державу, вимагає об'єднання всіх українських сил.

Внутрішні сварки поміж окремими партіями і групами знесилюють народ. І поет ще раз закликає всіх українців до єдности і згоди:

Нам треба сили й певні межі,
Щоб міцно ворога зігнуть,
А в хмарах власної пожежі
Лиш смерти можна досягнуть.

В останньому передсмертному вірші-молитві „Світе тихий!" Чуприна звертається з гарячою молитвою до Бога, щоб не карав наш народ тьмою, щоб послав сонце щастя і тихий світ братерської любови:

Більше сонця, більше світла!
Щоб країна вся розквітла,
Щоб чудова вільна зміна
Люд схиляла на коліна
З гімном вищої хвали.

... Тихий світ святої слави,
І братерської любови
І тепла
Роздмухне огні яскраві
В час борні, заліза й крови
В царстві зла.

Проти цього „царства зла" і поневолення виступив поет — „лицар чистої краси" — із зброєю в руках. В ім'я світлих ідеалів щастя людського і світлоо майбутнього свого народу, в ім'я „святої слави і братерської любови" віддав своє життя Григорій Чупринка, видатний поет і щирий патріот.

Своєю геройчною смертю за Волю України Чупринка довів правдивість слів М. Євшана про правду і щирість своєї поезії. Слово у Чупринки не розійшлоєя з ділом. Коли він писав про завдання і повинності поета, який жертвує своїм життям во ім'я здійснення своїх світлих ідеалів, во ім'я святої боротьби за волю і незалежність України, — то це не були порожні фрази. Це була щира правда. Пишучи про поета — „пророка і новатора", Чупринка писав про себе і про свою майбутню долю:

Як гнів і жаль його охопить,
Він дух свій виявить в бою
І КРОВ'Ю ВЛАСНОЮ
ОКРОПИТЬ
ЖАГУЧУ ПРОПОВІДЬ СВОЮ!

(Кінець)

Мілєна Рудницька

Чим був і чого хоче Матірній Союз Українок

НА МАРГІНЕСІ ОДНОГО КОМУНІКАТУ

Недавно читачі „Свободи" мали змогу прочитати комунікат, підписаний 16 громадянками, що очолювали на Рідних Землях центральні українські жіночі організації, з закликом до жіноцтва, в першу чергу до колишніх члениць Рідно-Краєвих Союзів Українок, зголоситися для нав'язання контакту і скоординованої громадської діяльности.

Під сучасну пору, коли то після довгих років розстання зустрічаються знов у країнах нового поселення близькі собі люди, яких воєнна хуртовина прогнала була з батьківщини, а повоєнний хаос розпорошив по світі, — цього роду повідомлення від управи товариства, що має на цілі розшукати розгублених членів та встановити між ними наново організаційний зв'язок, не є рідкою появою.

Автім, згадане звернення має особливу вимову. Вже самі підписи під ним говорять самі за себе. Бо і справді: є між ними підпис сеніорки українських громадських діячок, що була основницею і першою головою Союзу Українок у Львові. Є довголітні голови територіяльних централь Союзу Українок, галицької і волинської, та редакторки довоєнних жіночих журналів, що формували ідеологію українського жіноцтва. Управа галицької Централі, що з природи речі мала найбільший ґатунковий тягар і внаслідок цього грала провідну ролю в зорганізованому жіночому житті, заступлена майже в комплекті.

Коротко кажучи, **провідний актив українських громадських робітниць залишився солідарною, суцільною групою,** і суцільною групою він включається знов у громадське життя. Власне цей факт вказує на далекосягле значення скромного комунікату і робить з нього „подію" в нашому громадському житті. Бо найважнішою запорукою живучости всякого ідеологічного руху є те, чи люди, що його творили і ним керували, зберегли почуття приналежности до свого гурта та відданість ідеям, які їх раніше в одну цілість в'язали. Почерез війну і скитальщину, почерез національну катастрофу і всі особисті трагедії, ці жінки заховали почуття духового зв'язку між собою. Багатотисячні лави зорганізованого жіноцтва на Рідних Землях наділили їх своїм довір'ям та передали їм відповідальність за жіночий сектор національного життя. Тож не дивниця, що при першій сприятливій нагоді, коли ласкава доля звела їх знов докупи, вони стають сконсолідовано до праці і кличуть до неї своїх однодумців.

Яка ж це думка єднає ініціяторок акції в одну духову спільноту? Комунікат відкликається до „ідей і традицій українського жіночого руху", як до тієї животворної мислі, що об'єднувала довоєнне зорганізоване жіноцтво.

Одна з провідних ідей українського жіночого руху, **це віра в українську жінку, як необхідного і повновартого будівничого української долі.** Цією вірою Матірній Союз Українок надхнув був жіноцтво, ця віра була товчком його діяльности, завдяки ній жіноча організація на українському Заході і почасти теж в еміґрантських осередках Европи належала у 20-тих і 30-тих роках до найбільш динамічних, але рівночасно і найконструктивніших суспільних рушійних сил.

Український жіночий рух охопив був не тільки інтеліґентську верхівку, але дотер і до селянських мас: він вивів українську селянку, перший раз в українській історії, з круга її родинних інтересів та впровадив у світ загальногромадських проблем. В самій тільки Галичині Союз Українок нараховував напередодні другої світової війни 82 повітових філій і 1100 сільських кружків, що гуртували поверх 100.000 членів. І це не були члени „паперові": в усіх клітинах кипіла робота, бо бути членом Союзу Українок, значило бути активною громадянкою. Дух гарячого патріотизму і глибокої ідейности панував у рядах зорганізованого в Матірньому Союзі Українок жіноцтва, і цей дух чинив з жіночої організації непереможний бастіон національної відпорности в Західній Україні.

Відповідно до потреб, **Союз Українок був своєрідною, до жінок пристосованою просвітянщиною,** що виявлялася в сотнях різного роду обіжників і інструкцій, лекцій і курсів, робітень і показів, в нарадах, з'їздах і масових здвигах. При львівській Централі працювало 8 фахових реферунтур (організаційна, культурно-освітня, сільсько-господарська, кооперативна, народного здоров'я, народного мистецтва, дівочого доросту і міжнародніх зв'язків) під керівництвом високо кваліфікованих сил. Таким чином, Матірній Союз Українок належав до „великої п'ятки" краєвих централь (побіч Просвіти, Рідної Школи, Сільського Господаря, і Ревізійноо Союзу Кооператив), відповідальних за т. зв. органічну працю в краю.

Крім цієї просвітянсько-виховної діяльности, що двигала українську жінку на вищий щабель освіти і громадської свідомости, Матірній Союз Українок **провадив теж широку працю в ділянці політичній.** Під ідеологічним поглядом, поруч самозрозумілих ідей державности і соборности, він заступав **виразно демократичну лінію та вимоги високої моралі в грамадському житті.** В політичній роботі зорганізоване жіноцтво ніколи не зійшло з принципових, безкомпромісових позицій у відношенні до національних ворогів, ані з плятформи взаємної терпимости і льояльности у відношенні до земляків. Під цими гаслами Матірній С. У. мобілізував жіноцтво до всіляких масових акцій, напр., до шкільних плебісцитів, до самоуправних і парляментарних виборів. Як репрезентант жіноцтва, він висовував перед українськими політичними партіями жіночі кандидатури до сойму і сенату та дбав за проведення жінок до управ українських центральних установ. В усіх консолідаційних акціях зорганізоване жіноцтво, вірне ідеї об'єднання всіх національних сил, приймало якнайактивнішу участь; напр., воно мало своїх заступниць в конференціях Всеукраїнського Національного Конґресу і в таємному Консолідаційному Комітеті українських політичних партій. В ділянці закордонної політики слід згадати петиції, що їх Матірній С. У. вносив до Ліґи Націй, його членство в найповажніших міжнародніх жіночих організаціях та виступи на міжнародніх конгресах. Дві найбільші українські акції на міжнародному терені 30-тих років, а саме акція в справі „пацифікації" та в справі голоду на Великій Україні, завдячували свій великий розголос у світі у значній мірі зв'язкам і активності українського жіноцтва.

Коли українська політика виявляла познаки заломання, чи певну схильність до угодовства з ворогами народу, напр., в добі „радянофільства" або „нормалізації", зорганізоване жіноцтво підіймало голос осторо ги і протесту. Не менш енергійно протиставлявся Матірній С. У. неперебірливій партійній боротьбі та диктаторським течіям внутрі громадянства.

Рівнобіжно з діловою роботою, як органічною, так і політичною, йшла наполеглива **праця думки над розробленням і поглибленням ідеології українського жіночого руху.** Статті і розвідки, доповіді і дискусії, програми і резолюції усвідомлювали і з'ясовували ролю української громадянки на тлі змагань нації. Ця ідеологічна робота спиралася, поперше, на духовій спадщині великої піонерки українського жіночого руху, Наталії Кобринської. Подруге, вона черпала з багатої скарбниці західньо-европейської, головно німецької і англійської, літератури про жіноче питання. І, потретє, вона вивчала духовість української жінки, що знайшла такий промовистий вислів у народному побуті, в народній і індивідуальній жіночій творчості. З цих елементів повстала ідеологія українського жіночого руху, зв'язана якнайтісніше з психікою української жінки і застосована до потреб українськоо народу.

Не диво, що завдяки такій діяльності Матірній С. У. став близьким і рідним жіноцтву. Така жіноча організація, що гармонійно поєднувала теорію з практикою, ідею з дійсністю, давала своїм членам не тільки духовий корм і поміч у практичному житті; вона давала їм почуття власної вартости та підняла повагу жінки в очах загалу. Включивши жінку в суспільний процес, Матірній С. У. дав їм тим самим можливість вияву для вроджених громадських інстинктів і здібностей. А національному організмові придбав приплив свіжих сил, що внесли багато ідейности, жіночої обов'язковости та материнського разуміння різних громадських проблем.

Український жіночий рух променював далеко поза межі Рідного Краю. З безпосередньої, або посередньої ініціятиви Матірнього С. У. поставали скрізь на еміґрації жіночі товариства, що від львівської Централі брали назву, думку і моральну підтримку. Дружні взаємини в'язали впродовж довгих років усі ці Союзи Українок, — що і знайшло своє завершення в організаційній надбудові: в Світовому Союзі Українок.

До отого світлого періоду громадської творчости українського жіноцтва, до тих то ідей і змагань нав'язують свідомо підписані під комунікатом громадянки. Коли війна припинила діяльність Матірнього Союзу Українок, перестав існувати й український жіночий рух, як вони його розуміли. Не існує він на Рідних Землях, бо не може існувати в умовах большевицької окупації. Але нема його і на чужині, як показав досвід минулих п'яти років нашої еміґрації. Не тут місце з'ясовувати, чому цей рух не мав змоги оформитися організаційно в хаотичних відносинах скитальщини. Вистачить ствердити, що він відроджується тепер на вільній американській землі.

Обставини, що в них доводиться Матірньому Союзові Українок братися до праці, дуже змінені і неподібні до тих, в яких він працював на Рідних Землях. Проблематика жінки-вигнанки зовсім інша як проблематика жінки поневоленої нації, що працює і бореться на Рідній Землі. Усвідомити собі цю зовсім нову українську дійсність і нову ситуацію української жінки в сучасності, зрозуміти її завдання на тлі завдань української еміґрації, — ось від чого треба починати, щоб мати власну вихідну площину до розв'язки конкретних питань. Бо Матірній Союз Українок мусить не тільки зберегти довоєнні ідеологічні надбання українського жіноцтва, але він повинен їх розбудувати, застосувавши їх до вимог часу. Війна і скитальщина збагатили жіноцтво новими переживаннями і досвідами. З поневірки і злиднів, з усього пекла страждань, через яке перейшла українська жінка впродовж останнього десятиліття, зродилися нові душевні цінності, яким треба дати змогу перемінитись у діла. Треба жінок зібрати, щоб тони не пропадали, пробиваючись одинцем крізь труднощі чужини та безплідну ностальгію. Треба їм дати почуття приналежности до рідного гурта землячок, що змагаються з тими самими злободенними труднощами і з тими самими проблемами, що винесли з Батьківщини ті самі спогади і мають перед очима ту саму візію майбутнього.

Якщо Матірній Союз Українок зуміє це виконати, то він зробить з української жінки силу еміґраційного життя та підготує її до завдань у визволеній Батьківщині, а рівночасно внесе в українсько-американське життя позитивний вклад праці.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з советської преси).

ЗРАЗКИ „НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТИ"

Недавно у Києві вийшли з друку дві книжечки. Перша це „Розцвітає Україна", на якій як авторку потано колгоспницю Фросину Карпенко, а друга „Буковинські співанки" Параски Амбросій. Обидві книжки мають уявляти собою „приклад народньої творчости", вміщувати „зразки глибоко-патріотичних віршів народніх поетес". М. і., у збірочках надруковано такі „перлини" „народньої творчости":

Як травестію на популярну пісню „За річкою за Дунаєм", Парска Амбросій вигадала таке: „За річкою, попід гаєм, гей там трактор землю крає, а трактора милий водить, та ще й пісоньку виводить..."

Про „любов" до колгоспної неволі ця ж Амбросій співає так: „Люблю я свою ланку веселу, голосну, люблю полоть рядочки, натягнені в струну".

Та „прив'язаність до колгоспу і „любов" до кріпаччини ще не все. Треба творчости, яка безпосередньо показувала б советський патріотизм. ! ото дівчина „на прощання з милим" говорить таке: „Як поїдеш в армію, пам'ятай, Семене, перше думай про вітчизну, а потім про мене..."

ПОШУКУВАННЯ

ПОШУКУЮТЬ:
Дітей
ПЕТРА
ЗУБРИЦЬКОГО

(двоє дівчат і хлопець) із Лешні, пов. Дрогобич. Пошукує тета **Анастазія Зубрицька.** Хто знає про них, зволить написати на адресу:

Mrs. S. SISAK
Willards, Md.

АННА ҐУЛІЙ пошукує свою тіточну сестру **Доську Щіпну** зі села Гранки Кути, Галичина, яка виїхала до Америки в 1910 або 1911 році.
Зголошення прошу слати:
М. ХОМАНЧУК
190 East 3rd Street. New York City

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

КАШМІР І НЕПАЛЬ НАМІЧЕНИМИ ЖЕРТВАМИ КОМУНІСТИЧНОЇ АҐРЕСІЇ

Ню Дельгі, 24. листопада. — Тут в поінформованих колах стверджується, що після захоплення Тибету, черговими об'єктами комуністичного імперіялізму будуть азійські країни Непаль і Кашмір. Це виразно виявляється з розкритих розвідкою совєтських плянів щодо встановлення сильних баз в Тибеті. Дбайлива провірка цих плянів виказує недвозначно, що ціллю совєтських баз в Тибеті є не тільки практично-стратегічні мотиви для совєтської армії, але й пропагандивної інфільтрації та підривної роботи в Кашмірі, Непалі та в цілій Індії, що, звичайно, попереджують військову аґресію. Стверджується, що попередня інфільтрація Тибету тепер поважно полекшила і вможливила інвазію на Тибет, що вже добігає до свого завершення.

ЕВРОПЕЙСЬКА АСАМБЛЕЯ ВІДКИНУЛА ПЛЯН НАД-ДЕРЖАВИ

Страсбурґ, Франція, 24. листопада. — Рада Европейської Дорадчої Асамблеї, після бурхливих дебат, зрезигнувала вчора, бодай хвилево, від творення федерації европейських країн в характері над-держави зі суверенною владою над урядами поодиноких країн, натомість прийняла британську пропозицію щодо міжурядової спбвпраці і порозумінь та спільної акції, як передумови і „першого ступня" до майбутньої федерації. Співпраці і „спільна акція" відноситься однаково, як до політичних, так культурних і господарських галузей державно-національного життя поодиноких країн. Ухвала закінчує довгі і бурхливі дебати та означає поразку европейських федералістів.

● На 6 років ув'язнення засудив ізраїльський суд в Єрусалимі одного молодого комуніста за „збірку інформацій, що могли б бути корисні для ворога".

● Совєтське радіо повідомило з Баку, що там якийсь Ібрагім Гаджієв обходив вчора свої 151 уродини.

● Відомі венеціянські ондолісти загрозили страйком, якщо з одної ґондолі не здійметься оголошення „Кока-Колі".

ДЕПАРТАМЕНТ ТОРГІВЛІ В СПРАВІ ВИВОЗУ ТОВАРІВ ДО КИТАЮ

Вашингтон. — Департамент торгівлі вияснив слідчій підкомісії сенату, що товари, вивожені до Червоного Китаю за дозволом уряду, є двоякого характеру: 1. Це не є стратегічні матеріяли; 2. вони походять з надвишки матеріялів, призбираних в нашій країні. Департамент торгівлі оприлюднив це виснення на критику підкомісії, начеб дозволи видавано на критичні матеріяли вже підчас війни в Кореї.

Слідча підкомісія зробила теж відкриття, що деякі стратегічні матеріяли, як олій і мідь, вивожено до Червоного Китаю. На скільки це сталося за відомістю департаменту стейту, можна буде прослідити, коли збереться новий Конґрес. А на скільки це зробили закордонні країни, які дістали ці матеріяли законною дорогою, це прослідить департамент стейту. Найважливіший закид такий, що Англія і Бельгія, діставши металі зі Злучених Держав, перепродали їх нюйорському підприємству, а це підприємство вивезло їх до Китаю.

АМЕРИКАНЦІ ЗВІЛЬНЯЮТЬ 14 НІМЕЦЬКИХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ

Франкфурт, 24. листопада. — Командування американської армії в Европі рішило помилувати і звільнити з ув'язнення 14 засуджених націстичних воєнних злочинців, в тому 9 засуджених на досмертне ув'язнення. Своє рішення Армія мотивує відсутністю доказів, які потверджували б вину засуджених, в більшості за злочини в концентраційних таборах в Маутгавзен і Дахау.

ПОДЯКА

Докторові АМБРОЗІЮ КІБЗЕЙ з Дітройту, який, не знаючи нас, згодився прийняти на себе відповідальні обов'язки спонсора та виявляв активний вплив на рух нашої справи на протязі цілого року, а після нашого приїзду сюди не переставав цікавитися нашим життям та давав цінні вказівки, щодо пристосування до нових умов,

Пані МАРІЇ СКУБОВІЙ з Ню Йорку, яка прийняла чужих їй людей як рідних, не зважаючи на свій поважний вік, громадські справи та рівночасну опіку над багатьома іншими скитальцями та запалила наші душі вогнем надії та певности в свої сили, що було так потрібно на перших кроках в Новому Світі після багатьох років пригнічення та моральних тортурів,

Докторові ГАННІ ДЕМЧЕНКО з Канади, котра в найтяжчих умовинах, не зважаючи на великі трудноші, організувала справу нашого переселення до Америки та довела її до успішного закінчення,

Католицькій організації NCWC за правдиве християнське ставлення до нас, як і до тисяч інших скитальців, рятуючи з ДП-таборів та даючи можливість почати нове життя в вільній країні.

ГАННА та ОСИП МІНІКОВСЬКІ

СОВЄТСЬКИЙ БЮДЖЕТ

(Закінчення зі стор. 2-гої).

В закінченні зупинимось на т. зв. „Позиках".

В совєтській державі що року випускаються т. зв. облігації державних позик. Подібні облігації випускаються і в інших державах, але в „найдемократичнішій" ці позики набули своїх специфічних особливостей.

Насамперед примусовість. Робітник і службовець зобов'язаний обов'язково „купити" ці облігації. Інакше — ворог радянського уряду. Коли тобі життя дороге — купуй. І то не на малу суму. Найменше на суму місячного заробітку. Але часто на суму двох і навіть тримісячного.

Друге — в разі навіть найгострішої потреби, ви не можете продати своїх облігацій. Формально — мусите чекати 20 років, а фактично не отримаєте ніколи.

В 1935 році підписав термін викупу облігацій „позики індустріялізації". Щасливі власники цих облігацій вже заздалегідь розраховували куди грошики розподілять. Але уряд „найдемократичніший" не дуже то любить розраховуватися за свої борги.

Зробили дуже просто і в самий демократичний засіб: З'явився черговий декрет уряду, згідно якого всі ці облігації замінювалися новими з терміном викупу через 20 років. Назву для такої „операції" підшукайте самі.

До наведених тут джерел грошових прибутків совєтської дрежави додайте ще безплатну працю 15 мільйонів невільників совєтських таборів НКВД і матимете хоч далеко неповне, але бодай приблизне уявлення про прибуткову частину бюджету совєтської держави.

Дійсно, піт, сльози і кров підвалина бюджету цієї країни.

В найбрутальніші способи випомповують з трудящих сотки міліярдів карбованців.

Щедрою рукою видають їх совєтські можновладці на підготування до нової війни, на фінансування п'ятих колон за кордоном, на стотисячні нагороди підлабузникам на розкішні вілли й палаци сталінських вельмож.

Підбадьорені, підживлені щедрими дарами, тріскотять п'ятиколонники про щасливе життя трудящих в робітничо-селянській країні, намагаючись заглушити стогін, що доходить з-за залізної завіси.

Але вже пізнає потроху світ лисів в небесно-блакитний колір фарбованих.

● 300,000,000 примірників „Кишенкових Книжок" — „Пакет Букс" появилося від заложення накладні в 1939 р. Усіх творів є 750, з них дві книжки розійшлися в 2,000,000 примірників.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШИКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 3. грудня, в год. 12:30 попол., в залі при укр. прав. церкві, 2250 В. Кортез вул. Проситься членів прийти на збори і вирівняти залеглости до кінця б. року, щоб не переносити довгів на наступний рік. Буде також вибір одного контрольора. — В. Іващук, предс.; М. Савчин, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 6-го листопада 1950 року помер
МИХАЇЛ ФЕДОСЯК,
член Тов. Любов, від. 387 У. Н. Союзу в Willimantic, Conn.
Покійний родився в 1892 р. Полишив у смутку жінку Розалію.
Похорон відбувся 9-го листопада з укр. прав. церкви на цвинтар. — В. И. П.!
В. Гірчиця, секр.

Дня 5. листопада 1950 року помер у 62. році життя
ІВАН СИДОРОВИЧ,
член Тов. Сокіл, від. 336 У. Н. Союзу в Клівленд, О.
Покійний походив зі села Білич, повіт Старий Самбір, Україна. Полишив у смутку жінку Єву, сина Петра і дві внучки.
Похорон відбувся 8. листопада при участи родини,, членів Тов. Сокіл і приятелів із погребового заведення і з укр. прав. церкви. — В. И. П.!
Г. Кісіль, секр.

УКРАЇНСЬКІ КУПЦІ НА НАРОДНІ ЦІЛІ

КОМУНІКАТ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ І ПРОМИСЛОВЦІВ У ФИЛАДЕЛФІЇ

Отсим подаємо до відома Українського Громадянства, що ґрупа українських купців, членів нашого товариства, розуміючи потреби українського культурногромадського життя та свідома обовязків українського купця супроти громади, рішила добровільно оподаткувати свої підприємства у висоті ½% **ВІД ЗАГАЛЬНОГО ОБОРОТУ НА УКРАЇНСЬКІ ЗАГАЛЬНІ ЦІЛІ.** Зложена сума і її призначення буде подавана до загального відома кожного місяця через пресу.

Це рішення обовязує нижче вичислені підприємства з днем 1-го листопада 1950 року.

В звязку з цим будуть припинені персональні товарові звороти (так звані премії) у тих підприємствах, в яких вони дотепер обовузували.

1) **СКЛАД МЕБЛІВ — М. Головатий** — 329 West Girard Ave.
2) **СПОЖИВЧА КРАМНИЦЯ І МОЛОЧАРНЯ — Новаківська-Ценко** ("Mary's Grocery") 832 N. Marshall St.
3) **ПЕКАРНЯ GOLDEN LOAF — Козачин** — 615 N. 3rd Street.
4) **„ОДЕСА" — (споживчі товари, городина, овочі) — Старух-Дейчаківський-Войчук** — 997 N. Marshall St.
5) **„ТРИ ДРУЗІ" — (споживча крамниця) — Анюк-П. В. Ткач** — 821 N. Marshall St.
6) **„ТОРГІВЛЯ" — (крамниця споживчих, молочних і мясарських товарів) — Антоня і С-ка** — 800 N. Marshall St.
7) **УКРАЇНСЬКА ПРАЛЬНЯ — Лукавська** — 986 N. 7th Street.
8) **„БРОДИ" — (Споживчий Базар) — Ковальчук-Сохор- Батанчук** — 251 South St.
9) **„ЛУНА" — (споживча крамниця) — О. Бадуляк** — 4430 Germantown Ave.
10) **ПРОДАЖ ГОРЯЧИХ КОВБАСОК і Содової Води — О. Лукасевич** — 872 N. Marshall St.
11) **ЦЕРКОВНЕ І КАНЦЕЛЯРІЙНЕ ПРИЛАДДЯ — Богачевський-Ро[illegible]ч С-ка** — 714 Poplar St.
12) **„БАЗАР" (виробничо-торговельна кооператива)** — 822-823 N. Franklin St.,

Управа Союзу Українських Купців і Промисловців закликає інші українські підприємства прилучитися до цієї акції.

ЗА УПРАВУ:
Антоняк Іван, секретар. Д-р Старух Богдан, голова.

ТАРЗАН, ч. 2479. Дивне щезнення

Молат і Кулу, який кульгав за ним, втікли від гуку відлітаючого літака.

Міжтим Тарзан описав капітанові Абботові смерть Крімпа і зловлення Великого Луї. „Дякую вам, що я ще маю свій корабель" — сказав вдячний капітан. — „З припливом хвилі він зможе відплисти з мілини".

Коли капітан пустився до свого корабля, Тарзан відвернувся в надії, що найде Молата й Кулу.